

POSTANOWIENIE

19 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 19 grudnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku J.W.1, D.W., S.W., M.W.1, K.W. i M.W.2
z udziałem J.K.1, W.K., J.A., T.K., S.K., P.C., J.W.2, J.Z., J.K.2, M.A., B.K., M.K.
i Gminy B.
o zasiedzenie,
na skutek skargi kasacyjnej D.W.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie
z 28 lutego 2024 r., II Ca 169/24,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[J.T.]

UZASADNIENIE

Wnioskodawca D.W. (jeden z następców prawnych pierwotnego wnioskodawcy, M.W.) wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie, którym oddalono apelację skarżącego od postanowienia Sądu pierwszej instancji wydanego w sprawie o stwierdzenie zasiedzenia prowadzonej z udziałem J.K. oraz innych uczestników.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że w sprawie występują dwie przyczyny kasacyjne: istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz oczywista zasadność skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). W uzasadnieniu wspomnianego wniosku wyróżniono jednak trzy ponumerowane wątki, a jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania przywołano – bez wskazywania wprost na art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. – nieważność postępowania przed Sądem drugiej instancji.

Skarżący, upatrujący nieważności postępowania w wystąpieniu stanu, o którym mowa w art. 379 pkt 4 k.p.c., powołał się na to, że w sprawie orzekła „osoba nieuprawniona do orzekania” (s. 6 skargi kasacyjnej). Istotą zastrzeżeń skarżącego było to, że Sędzia rozpoznająca sprawę w Sądzie Okręgowym została powołana na urząd sędziowski w postępowaniu prowadzonym z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Zawarcie w art. 398⁹ k.p.c. przyczyny kasacyjnej w postaci nieważności postępowania wynika z konieczności możliwie każdorazowego eliminowania uchybień procesowych o najdonioślejszym charakterze. Stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c. nieważność postępowania należy brać pod uwagę z urzędu. Oznacza to także możliwość uwzględnienia skargi niezależnie od tego, czy skarżący sformułował stosowny zarzut naruszenia określonego przepisu postępowania, oraz tego, czy wykazał on możliwość wpływu tego uchybienia na

wynik sprawy (zob. postanowienie SN z 17 grudnia 2002 r., III CZP 72/02). Mając na względzie okoliczność, że na etapie tzw. przedsądu nie dochodzi do merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania nie jest konieczne najzupełniej pewne wykazanie, że postępowanie przed sądem drugiej instancji dotknięte było wadliwością określoną w art. 379 k.p.c. Konieczne jest jednak przedstawienie argumentacji, z której wynika, że stan taki jest co najmniej wysoce prawdopodobny (zob. postanowienie SN z 18 lipca 2024 r., I CSK 2176/23).

Zastrzeżenia skarżącego nie mogą prowadzić do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wypada przypomnieć, że art. 379 pkt 4 k.p.c. nie zna kategorii osoby nieuprawnionej do orzekania. Wydanie „wyroku” lub „postanowienia” przez osobę niebędącą sędzią nie tworzy orzeczenia w rozumieniu Kodeksu postępowania cywilnego i nie może zakończyć postępowania sądowego w sprawie. Skarżący nie twierdzi jednak w istocie, że osoba nie była sędzią, lecz zdaje się uważać, że uzyskana przez nią nominacja sędziowska była wadliwa czy „niepełnowartościowa”, a przez to nie pozwalała osobie nominowanej sprawować wymiaru sprawiedliwości w Sądzie Okręgowym w Lublinie. Rzecz jednak w tym, że stosownie do art. 42a § 2 p.u.s.p. niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez sąd powszechny lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Podnoszona przez skarżącego okoliczność nie mogła więc być brana pod uwagę w ocenie wystąpienia przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Jako drugą przyczynę kasacyjną skarżący wskazał oczywistą zasadność skargi. Stwierdził, że w toku oceny, czy posiadał sporną nieruchomość (ściślej: posiadał ją, będąc jednym ze współwłaścicieli) w sposób samoistny wzięto pod uwagę dokumenty z lat 2013 i 2014, podczas gdy „znaczenie dla zasiedzenia ma charakter posiadania przy objęciu nieruchomości”, a „przejawy posiadania zależnego nastąpiły po upływie okresu koniecznego do zasiedzenia nieruchomości”. Jednocześnie skarżący uznał, że błędnie oceniono, czy z określonych czynności (opłacanie danin publicznoprawnych, pobieranie dopłat etc.) wynika ocena o samoistnym posiadaniu nieruchomości ponad udział.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd drugiej instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (zob. postanowienie SN z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Oczywista wadliwość kwestionowanego orzeczenia musi występować w ramach podstaw skargi (zob. postanowienie SN z 20 grudnia 2001 r., III CKN 557/01).

Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji. W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (zob. postanowienie SN z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaganiom tym nie odpowiada i sprowadza się do polemiki ze stanowiskiem Sądu Okręgowego. Wypada przypomnieć, że w sprawie stwierdzono, iż wnioskodawca nie wykazał, by doszło do rozszerzenia zakresu posiadania gruntu przez skarżącego (współwłaściciela nieruchomości) w sposób wykraczający poza realizację uprawnień z art. 206 k.c. Ocena o tym, czy podane przez skarżącego czynności świadczą o samoistnym posiadaniu całości spornej nieruchomości, została przy tym obszernie uzasadniona przez Sąd drugiej instancji. Skarżący nie zaoferował w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumentacji nakierowanej na wykazanie, by stanowisko prawne Sądu było oczywiście błędne, lecz, przeciwnie, ograniczył się do ogólnego przedstawienia własnej koncepcji rozstrzygnięcia sprawy (s. 8 skargi).

Jako trzecią przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Ujął je w formie rozbudowanego wywodu, zawierającego obszerne cytaty z orzecznictwa. Sednem

stanowiska wnioskodawcy było natomiast pytanie o to, czy w sytuacji, w której już po upływie terminu zasiedzenia nieruchomości dotychczasowy samoistny posiadacz tej nieruchomości podejmie zachowanie świadczące o zależnym charakterze posiadania wspomnianej nieruchomości, stwierdzenie zasiedzenia staje się niedopuszczalne.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie przyczyny kasacyjnej unormowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (zob. postanowienie SN z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Podniesiony problem musi również charakteryzować się nowością; zagadnienie, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co do zasady traci ten walor (zob. postanowienie SN z 19 marca 2012 r., II PK 294/11). Istotność problemu prawnego wyraża się natomiast w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (zob. postanowienie SN z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11). Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (zob. postanowienie SN z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych. Zagadnienie prawne powinno mieć więc taki wymiar problemowy, aby udzielona przez Sąd odpowiedź miała znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której pytania zostały zadane, a jednocześnie – dzięki uniwersalnemu ujęciu – odpowiedź ta uzyskiwała walor aplikacyjny w rozstrzyganiu innych spraw.

Postawione przez skarżącego pytanie nie spełnia opisanych wyżej wymagań. Po pierwsze, nie ma ono związku ze sprawą, ponieważ w sprawie nie przyjęto oceny, że choć upłynął okres zasiedzenia nieruchomości, to wniosek skarżącego podlegał oddaleniu z tej przyczyny, iż – już po upływie tego okresu – podjął on zachowania kwestionujące samoistny charakter posiadania. Przeciwnie, Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca nie był samoistnym posiadaczem całego spornego gruntu. Po drugie, odpowiedź na sformułowane pytanie jest oczywista. Skoro bowiem skutek zasiedzenia następuje z mocy prawa, to nie budzi żadnych wątpliwości, że zdarzenia następujące po upływie terminu zasiedzenia nie mogą wpłynąć na sytuację prawną podmiotu, który już wcześniej stał się właścicielem rzeczy wskutek zasiedzenia.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

Beata Janiszewska

[a.ł.]

[J.T.]